

Układ pozycji, zgodnie z dotychczasową praktyką, według międzynarodowej leśnej klasyfikacji oksfordzkiej, której symbole cyfrowe podane są nad tekstem każdego streszczenia.

1 CZYNNIKI ŚRODOWISKA. BIOLOGIA

90

N 187

IBL

Pfister R. D., Arno S. F.: Classifying forest habitat types based on potential climax vegetation. **Klasyfikacja leśnych typów siedliskowych na podstawie potencjalnej roślinności klimaksowej.** For. Sc. 1980 Vol. 26 nr 1 s. 52—70, 3 rys. 2 tab. 1 wyk. bibliogr. 32 poz. — Omówiono metodę taksonomicznego klasyfikowania siedlisk na przykładzie dużych obszarów leśnych Gór Skalistych. Metoda jest oparta na poten-

cjalnej roślinności klimaksowej. Dane charakteryzujące warunki topograficzne, dendrometryczne, stosunki edaficzne i in. zostały poddane analizie matematycznej wg załączonego schematu blokowego. Podano zakres stosowania metody, typy siedliskowe objęte klasyfikacją z podkreśleniem znacznego stopnia obiektywizmu omawianej metody. (M. Cz.)

2 HODOWLA LASU

91

N 232.12

IBL

Günzl L.: Internationale Fichten-Provenienzversuche der IUFRO 1938 und 1964/68 sowie Versuche mit österreichischen Herkünften. **Międzynarodowe doświadczenie proveniencyjne świerka IUFRO 1938 i 1964/68, jak również doświadczenie z austriackimi pochodziami.** Allg. Forstztg 1979 Jg 90 F. 7 s. 182—190, 2 fot. 8 tab. bibliogr. 17 poz. — Opisano powierzchnie proveniencyjne świerka założone w Austrii w 1942 r. oraz w 1968 r. Na powierzchni w Sommerau z 1942 na wys. 800—900 m npm najlepszy przyrost do 1974 osiąga-

nał świerk z Rumunii — Valeya Bistrei (pierśnica — 12,4 cm, wysokość — 12,3 m), a świerk z Garbatki miał pierśnicę 9,4 cm, wysokość 11,1 m, a z Istebnej — 8,6 cm i 8,8 m. Pochodzenia z oceanicznego klimatu mają intensywny przyrost wysokości w latach ciepłych i z dużymi opadami, inne rosną dobrze w latach z mniejszymi opadami, lecz ciepłymi. Wysokogórskie pochodzenia ze środkowej i północnej Skandynawii należą do słabo rosnących. (L. J.)

Blake J., Zaerr J., Hee S.: Controlled moisture stress to improve cold hardiness and morphology of Douglas-fir seedlings. **Kontrolowane ograniczanie wilgotności dla poprawy odporności na chłód siewek jedlicy zielonej.** For. Sc. 1979 Vol. 25 nr 4 s. 576—582, 3 tab. bibliogr. 21 poz. — Wyhodowane w szkółce siewki *Pseudotsuga menziesii* poddano badaniom wpływu ograniczenia wilgoci na ich odporność na przemarzanie. Stosowano trzy poziomy wilgotności: 0 do —5 barów, —5 do —10 b,

—10 do —15 b w okresach lipiec—sierpień i październik—grudzień, aby uwzględnić różną długość dnia. Stwierdzono wyraźne zwiększenie odporności na chłód przy ograniczeniu wilgotności —5 do —10 b w drugim okresie, zmniejszenie wagowego stosunku części nadziemnej do podziemnej oraz zwiększenie zawartości azotu w igliwiu. Stwierdzono również zmniejszenie śmiertelności siewek przechowywanych w chłodni. Podano dokładny opis metodyki badań. (M. Cz.)

93

N 232.43

IBL

Kent B. M., Dress P. E.: On the convergence of forest stand spatial pattern over time: the cases of regular and aggregated initial spatial patterns. **O zbieżności struktury przestrzennej drzewostanu w czasie — przypadki początkowej struktury regularnej i grupowej.** For. Sc. 1980 Vol. 26 nr 1 s. 10—22, 4 tab. bibliogr. 19 poz. — Zbadano matematycznie czy konkurencyjność drzew może być opisana za pomocą stochastycznego modelu komputerowego. Opisano model symulacyjny rozwoju struktury jednogatunkowego, jednowieko-

wego drzewostanu w czasie. Przyjęto za początkowe dwa rodzaje struktury przestrzennej: regularną (rządową) i grupową. Do określenia dynamiki rozwoju konkurencyjności drzew w czasie zastosowano model Markova. Analiza rozwoju stymulowanych drzewostanów w różnych klasach wieku wykazała, że regularna struktura początkowa przechodzi z czasem w strukturę losową. Uzyskane wyniki znajdują zastosowanie w projektowaniu upraw plantacyjnych. (M. Cz.)

94

N 238 + 232.12

IBL

Sivolapov A. I.: Otbor chozjajstvenno cennyh form topolja belogo. **Selekcja wartościowych pod względem gospodarczym form topoli białej.** Les. Choz. 1980 nr 6 s. 30, 2 tab. bibliogr. 10 poz. — Przydatność drewna jako surowca do produkcji celulozy i papieru jest tym większa, im większy jest stosunek dłu-

gości włókna do jego grubości. Badania wykazały, że długość włókien u topoli białej przekracza ich grubość 29—42-krotnie. Najlepsza pod tym względem okazała się forma o ciemnej i grubej korze, u której długość włókna jest 42-krotnie większa od grubości. (R. M.)

94

N 242

IBL

Abetz P.: Beiträge zur Bestandespflege. **Przyczynki do wiedzy o pielęgnacji drzewostanów.** Allg. Forstztg 1979 Jg 90 F. 10 s. 287—291, 2 rys. 5 wykr. — Ok. 80% całkowitej produkcji masy drzewostanu dostarcza użytkowanie

końcowe, a tylko 20% użytki międzyrębne, dlatego decydujące znaczenie w pielęgnacji drzewostanu o wysokiej jakości ma wybór drzew przyszłościowych. Zalecane są wczesne trzebieże, gdyż późne sprzyjają powstawaniu wia-

trawałów i śniegołomów. Silne trzebieże wykonane w odpowiednim czasie sprzyjają rozwojowi drzew przyszłościowych i zwiększają ekspansję pożądaných domieszek innych gatunków oraz podszytu. Liczba drzew przyszłościowych zależy od celu produkcji i gatunku drzew; nie powinna ona prze-

kraczać dla świerka 400 szt., jodły 300 szt., jedlicy 100 szt., sosny 200 szt., modrzewia 100 szt., buka 100 szt. i dębu 80 szt./ha. Podano wzory trzebieży selekcyjnej w drzewostanie świerkowym i jedlicowym w oparciu o krzywe liczb drzew i krzywe wysokości według Wiedemanna. (L. J.)

95

N 242

IBL

Brodie J. D., Kao C.: Optimizing thinning in douglas-fir with three-descriptor dynamic programming to account for accelerated diameter growth. **Optymalizacja trzebieży drzewostanów jedlicowych za pomocą trój-deskryptorowego programowania dynamicznego do obliczenia przyspieszonego przyrostu grubości.** For. Sc. 1979 Vol. 25 nr 4 s. 665—672, 2 tab. 2 wyk. bibliogr. 11 poz. — W celu obliczenia redukcji kosztów pozyskania i wzrostu dochodu na skutek zwiększenia wymiarów drzew w wyniku przeprowadzenia trzebieży,

należy włączyć do analizy programowania dynamicznego przyspieszenie przyrostu grubości. Opracowano model trój-deskryptorowy służący do szybkiej analizy reżimu cięć trzebieżowych i techniki pozyskania w różnych warunkach terenowych z jednoczesnym uwzględnieniem wzajemnego oddziaływania cięć pielęgnacyjnych, nawożenia oraz kosztów i dochodów uzależnionych od wymiarów surowca. Podano przykład zastosowania modelu na 30-letnim drzewostanie jedlicowym. (M. Cz.)

3 NAUKA O PRACY. POZYSKANIE DREWNA. PRACE ZRĘBOWE I TRANSPORT. INŻYNIERIA LEŚNA

96

N 304

IBL

Messungen von Schadstoffemissionen an Motorsägen. Wencl J. i in. **Pomiary emisji szkodliwych substancji wydzielanych przez pilarki.** Allg. Forstztg 1979 Jg 90 F. 9 s. 261—263, 1 fot. 3 wyk. bibliogr. 6 poz. — Analizowano zagadnienie warunków pracy pilarkami, ze szczególnym uwzględnieniem emisji spalin. Ponad 50% robotników Karyntii, pracujących pilarkami, uważa szkodliwość spalin za największe utrudnienie w pracy, a tylko 20% stawia na pierwszym miejscu hałas. Ze względu na duże znaczenie problemu,

przeprowadzono badania nad składem chemicznym spalin w zależności od regulacji gaźnika, obrotów silnika, jakości olejów napędowych i ich stosunku w mieszankach. Badania przeprowadzono na pilarkach: Husqvarna 162 SE, Jonseredes 621 i Stihl 031 AV. Określano w spalinach zawartość CO, CO₂, HC i NO_x. Stwierdzono bardzo duży udział CO w emisji spalin dochodzący do 1300 g/h. Ilość ta w dużym stopniu zależała od regulacji gaźnika w powiązaniu z obrotami silnika. (L. J.)

97

N 305

IBL

Prochnjuk M. O.: Indeksnyj analiz proizvoditel'nosti truda. **Analiza wskaźni-**

kowa wydajności pracy. Les. Choz. 1980 nr 6 s. 6—9, 3 tab. — Przedstawiono

179

259

istotę analizy wskaźnikowej i na jej podstawie rozpatrzono powiązania wzajemne czynników wpływających na wydajność pracy oraz kierunki jej zwiększenia, na przykładzie Lwowskiego Zarządu Okręgów Lasów w latach 1965—1975. Analizie poddano następujące czynniki: opłacalność środków trwałych produkcji, wartość uzbrojenia technicznego przypadające na jednego pracownika, udział robotników w ogól-

nej liczbie zatrudnionych, długość dnia roboczego, wydajność jednego pracownika. Ustalono, że istotny wpływ na zmniejszenie wydajności pracy wywarł spadek opłacalności środków trwałych produkcji. Bezwzględny poziom pracy podniósł się w wyniku wzrostu wszystkich rozpatrywanych czynników, oprócz opłacalności środków trwałych produkcji i długości roku roboczego. (R. M.)

98

N 333

IBL

Singer F.: Eine neue Fällmethode im Schwachholz. **Nowa metoda ścinki cienkich drzew.** Allg. Forstztg 1979 Jg 90 F. 12 s. 360—361, 2 fot. 1 rys. — Opisano nową metodę ścinki drzew w trzebieży (w 40- i 55-letnim drzewostanie świerkowym), charakteryzującą się mniejszą pracochłonnością oraz kierunkowym obalaniem ścinanych drzew. Zaletą tej metody jest jednoosobowa

praca oraz odpowiednie ułożenie drzew ułatwiające zrywkę. Zwiększenie wydajności pracy następuje przez zastosowanie specjalnej techniki ścinki drzew oraz klinowego urządzenia do kierunkowego obalania. Podano analizę wydajności pracy tą metodą w różnych drzewostanach. Nowa metoda ścinki zmniejsza pracochłonność o 6,6%. (L. J.)

99

N 383.1 + 686.3

IBL

Gaumitz B.: Grundlagen und Lösungen im forstlichen Wegebau der DDR. **Podstawy i rozwiązania w budowie dróg leśnych w NRD.** Sozial. Forstwirtschaft. 1980 Jg 30 H. 1 s. 24—27, 1 fot. 1 rys. 2 tab. 1 wyk. — O gęstości sieci dróg leśnych i ich przeznaczeniu decyduje planowanie, a projektowanie o kolejności prac zgodnie z hierarchią potrzeb. Drogi podzielono na wywozowe, zrywkowe i szlaki zrywkowe z podaniem wymagań technicznych. Szybkość pojazdów na drogach wywozowych wynosi 30—70 km/godz., na drogach zryw-

kowych do 25 km/godz., a na szlakach zrywkowych do 10 km/godz. Szerokość dróg wywozowych — 2,75—3,25 m, zrywkowych 2,5—3,5 m, a szlaków zrywkowych 1,5 m i więcej. Podano także szerokość obrzeży, głębokości rowów, dopuszczalne spadki i inne normatywy techniczne. Zamieszczony wykres umożliwia określenie grubości warstwy wzmacniającej nawierzchnię w zależności od obciążenia pojazdów. W NRD 30—40% dróg leśnych ma nawierzchnię z kamienia, która oceniana jest wyżej niż bitumiczna. (W. B.)

4 SZKODY W LESIE. OCHRONA LASU

100

N 411:453 — — 145.7 Dendrolimus pini

IBL

Gorochoy V. A., Kaplenko V. M.: O biologicznom metode bor'by s sosnovym šelkoprijadom. **O metodzie biologicznej zwalczania barczatki sosnowki.**

Les. Choz. 1980 nr 5 s. 50—52, 1 tab. bibliogr. 5 poz. — Przedstawiono przyczyny powstawania i rozprzestrzeniania się ognisk barczatki sosnowki wzdłuż

arterii wodnych oraz rezultaty stosowania dendrobacyliny w zwalczaniu tego szkodnika. Dzięki zastosowaniu wymienionego preparatu bakteryjnego, a również pasożytów szkodnika zagrożenie zerem igliwia obniżyło się do 4%. Omówiono wyniki stosowania dendrobacyliny w walce ze zwójką zielonieczką (efektywność techniczna — 79%);

brudnicą nieparką (36—54%) i garbatką (50—70%). Przytoczone przykłady potwierdzają selektywność preparatów bakteryjnych oraz ich wysoką efektywność techniczną w walce z barczatką sosnowką. W celu zupełnego zniszczenia tego szkodnika należy jednak opracować kompleksowy system zabiegów ochronnych. (R. M.)

101

N 414:453

IBL

Prossinagg H.: Borkenkäferbekämpfung und nach der Windwurfkatastrophe. **Zwalczanie kornika po katastrofie wiatrowałów.** Allg. Forstztg 1979 Jg 90 F. 11 s. 337—338, 2 fot. — Z uwagi na to, że obszar katastrofy wiatrowałów w drzewostanach świerkowych obejmował źródła dostarczające wody pitnej dla Wiednia do zwalczania kornika drukarza zastosowano feromony zamiast insektycydów chemicznych. Badano różne sposoby stosowania feromonów (różne kombinacje z jednoczesnym zwalczaniem kornika za pomocą Lindanu). Stwierdzono, że najbardziej sku-

teczne są pułapki feromonowe zmontowane z wiadra napełnionego wodą z ustawioną plastikową przegrodą łączoną na krzyż, na której w środku zawieszony jest feromonowy pojemnik. Pułapki ustawiono w odległości ok. 150 m. Jednorazowy zapas feromonu w pojemniku wystarczał na 5—6 tygodni. W maju i czerwcu codziennie chwymano w jednej pułapce po 500—700 korników. Tego typu pułapki feromonowe są skuteczniejsze w zwalczaniu kornika niż drzewa pułapkowe.

(L. J.)

102

N 425.1:181.45

IBL

Wentzel K. F.: Weisstanne = immisionsempfindlichste einheimische Baumart. **Jodła — gatunek rodzimy, najwrażliwszy na imisje.** Allg. Forstz. 1980 Jg 35 Nr 14 s. 373—374, 1 fot. 1 tab. bibliogr. 8 poz. — Zaznaczający się od lat regres jodły w granicach jej naturalnego zasięgu przypisywany jest wpływom hodowlanym (wypieranie przez inne gatunki) i patologicznym (obumieranie wskutek oddziaływania imisji). W RFN zaobserwowano, że w promieniu 1 km od ośrodka emitującego szkodliwe substancje, jodła wykazuje podobną wrażliwość jak świerk, ale w od-

ległości 3 km obumieranie jodeł jest dużo szybsze. Stwierdzono w odniesieniu do siłowni węglowej ukończonej w 1952 r. i emitującej rocznie 6300 t SO₂, że do 1960 r. w okolicznych drzewostanach jodłowych nie wystąpiły żadne zmiany. Dopiero po tym okresie pojawiły się schorzenia, które w 1965 r. przybrały rozmiary kłęski. Inne przykłady wskazują również na szczególną wrażliwość jodły na związki siarki, zakwaszenie gleb i lata suche. Imisja powoduje obumieranie drzew, wskutek zakłócania przebiegu procesu fotosyntezy. (W. B.)

103

N 453—145.7 Zeiraphera rufimitrana

IBL

Bogenschütz H.: Tannentriebwickler — Überwachunk mit Sexuallockstoff — Fallen. **Kontrola zwójki jodłówki przy**

wykorzystaniu pułapek zaneęających seksualnie. Allg. Forstz. 1980 Jg 35 Nr 14 s. 375, bibliogr. 7 poz. — Zwójka jo-

dłówka (*Choristoneura murinana*) cechuje się masowym rozmnażaniem w nieregularnych odstępach czasu. Jej żer prowadzi wówczas do obumierania jodeł starszych klas wieku. Trafna prognoza gradacji jest bardzo ważna, gdyż umożliwia wcześniejsze zmobilizowanie środków ochrony. Zorientowanie się w liczebności owadów ułatwiają pu-

łapki zanęcające samce. Zbadano skład chemiczny substancji wydzielanej przez samice. Substancja ta, będąca mieszaniną dodecenyloacetatu i tetradecenyloacetatów już obecnie jest produkowana syntetycznie i stanowi istotny element pułapek zakładanych na pniach w zagrożonych drzewostanach.

(W. B.)

104

N 48

IBL

Blaschke H.: *Feinwurzeluntersuchungen und biotische Aktivitäten in der Rhizosphäre vom Tannensterben befallener Abies alba-Bestände. Badania cienkich korzeni i aktywność biotyczna w ryzosferze drzewostanów Abies alba opianowanych przez zamieranie jodły.* Europ. J. For. Pathol. 1980 Bd 10 H. 2—3 s. 181—185, 1 rys. 2 tab. bibliogr. 7 poz. rés. — Badania systemów korzeniowych chorych jodeł dostarczyły informacji o funkcjonalnych zakłóceniach

cienkich korzeni w wyniku zmian zespołu grzybów mikoryzowych. Pomiar aktywności biologicznej wykazały, że aktywność enzymatyczna w mikoryzosferze jest ważnym wskaźnikiem środowiska glebowego oraz, że oprócz kryteriów morfologicznych również zmiany zawartości enzymów w różnych strefach korzeni mogą świadczyć o zakłóceniach fizjologicznych i zjawiskach patogenicznych w ryzosferze.

(S. Ł.)

105

N 48

IBL

Schadbild und Ätiologie des Tannensterbens. I. Wichtung der Krankheitssymptome. Schuck H. J. i in. **Objawy i etiologia zamierania jodły. I. Ocena objawów choroby.** Europ. J. For. Pathol. 1980 Bd 10 H. 2/3 s. 125—135, 9 fot. 4 tab. 3 wyk. bibliogr. 12 poz. rés. sum. — Porównano objawy chorobowe zamierania jodły na ponad 100 drzewach w wieku 40—50 i 100—120 lat we wschodniej Bawarii. Udział zamierających koron i „bocianich gniazd” jest łatwiejszy do obiektywnej oceny niż

intensywność uiglenia. W przeciwieństwie do „normalnej mokrej twardzieli”, biorącej początek od martwych gałęzi, „patologiczna mokra twardziel” ma bezpośredni związek z chorobą. Występuje ona w strefie korzeni, jest silnie i różnie zabarwiona, nieregularnie ukształtowana i często rozprzestrzenia się na część odziomkową strzały. Na powierzchni korzeni jodły i w glebie w strefie korzeni występują liczne ryzomorfy opieńki, sięgające do głębokości 1,5 m.

(S. Ł.)

106

N 48

IBL

Kidd F., Reid C. P.: *Stimulation of resinosis and apparent inhibition of blue stain development in Ponderosa pine by paraquat. Pobudzanie wycieku żywicy i wyraźne zahamowanie rozwoju sinizny w drewnie Pinus ponderosa za pomocą paraquatu.* For. Sc.

1979 Vol. 25 nr 4 s. 569—575, 2 tab. 1 wyk. bibliogr. 25 poz. — Żerowanie owadów rodzaju *Dendroctonus* na *Pinus ponderosa* powoduje obronny wyciek żywicy i wtórnie — pojawienie się sinizny spowodowanej infekcją grzybów *Ceratocystis montia* i *Euophium*

clavigerum. Zbadano wpływ traktowania ksylenu roztworem paraquat na intensywność wycieku żywicy. Stosowano roztwory 1-, 8-, 16- i 30-procentowe w ilości 5, 10 i 20 ml w okresach 8—9 VII i 21—22 VIII. Maksymalny wyciek uzyskano po zastosowaniu 10 ml roztworu 8-procentowego w okresie 8—9 VII. We wszystkich wariantach

stwierdzono zahamowanie sinizny powyżej nacięć traktowanych paraquatem; maksymalne przy zastosowaniu 20 ml 8-procentowego roztworu w okresie 8—9 VII. W badaniach laboratoryjnych rozwój grzyba *C. montia* hodowanego na podłożu słodowo-agarowym został powstrzymany przy stężeniu powyżej 5×10^{-6} .
(M. Cz.)

5 POMIAR LASU. PRZYROST. ROZWÓJ I STRUKTURA DRZEWOSTANÓW. INWENTARYZACJA I KATROGRAFIA.

107

N 525

IBL

Fahey T. D.: Grading second-growth Douglas-fir by basic tree measurements. **Ocena wartości użytków przedrębnych z drzewostanów jedlicowych metodą drzewa modelowego.** J. For. 1980 Vol. 78 Nr 4 s. 204—206, 3 tab. bibliogr. 5 poz. — Opisano ulepszony system oceny objętości i wartości grubizny, która może być pozyskiwana z przedrębnych drzewostanów jedlicowych północno-zachodniej części USA. System ten może być używany do oceny prze-

widywanego pozyskania w drzewostanach zagospodarowanych różnymi sposobami. Jest on oparty na równaniu wynikającym z analizy regresji wiążącej wielkość i wartość użytków przedrębnych z łatwo mierzalnymi cechami drzew. Wyniki pomiarów przetwarza zaprogramowany komputer z wykorzystaniem współczynników ustalonych doświadczalnie w toku wielokrotnych pomiarów surowca jedlicowego.

(G. M.)

107

N 56

IBL

Reed K. L.: An ecological approach to modeling growth of forest trees. **Ekologiczny aspekt modelowania wzrostu drzew leśnych.** For. Sc. 1980 Vol. 26 nr 1 s. 33—50, 9 wyk. bibliogr. 49 poz. — Omówiono metodę kwantyfikowania elementów środowiska w celu określenia dynamiki wzrostu drzewostanu opartą na czynnikach ekologicznych, meteorologicznych i fizjologicznych.

Czynniki te tworzą część n-wymiarowej przestrzeni opisującej środowisko roślin leśnych i ich podatność na zmiany zachodzące w tym środowisku (np. zanieczyszczenie powietrza) w szerokim przedziale czasu. Opisano przydatność systemu do modelowania rozwoju różnego typu drzewostanów w zmieniających się warunkach ekologicznych.

(M. Cz.)

108

N 562—532

IBL

Waring R. H., Thies W. G., Muscato D.: Stem growth per unit of leaf area: a measure of tree vigor. **Przyrost miąższości grubizny na tle powierzchni igliwia jako miara żywotności drzewa.** For. Sc. 1980 Vol. 26 nr 1 s. 112—117, 4 tab. bibliogr. 18 poz. — Na przykła-

dzie *Pseudotsuga menziesii* wykazano, że stosunek przyrostu powierzchni przekroju drzew do powierzchni bielu koresponduje z wielkością przyrostu grubizny odniesionej do powierzchni igliwia. Powierzchnia 1 cm² bielu na wysokości 1,3 m stanowi ekwiwalent 0,074

kg igliwia o powierzchni 15 m². Analiza 122 drzew reprezentujących 4 grupy klasyfikacji biologicznej w okresie 5 lat wykazała, że zależność pomiędzy przyrostem miąższości a powierzchnią aparatu asymilacyjnego ma charakter stały; wyjątek stanowią drzewa przy-

gluszone, co wynika z mniejszej efektywności fotosyntezy. Stwierdzono, że przyrost miąższości odniesiony do powierzchni igliwia może stanowić wskaźnik jakości siedliska i dynamiki struktury drzewostanu. (M. Cz.)

6 URZĄDZANIE LASU. EKONOMIKA GOSPODARSTWA LEŚNEGO. ADMINISTRACJA I ORGANIZACJA GOSPODARSTWA LEŚNEGO.

109

N 651

IBL

Reznikova A. S.: Sravnitel'naja stojmostnaja ocenka srednegodovogo prirosta drevesiny i srednegodovogo sbara lekarstvennogo syr'ja. **Porównawcza ocena wartościowa średniorocznego przyrostu drewna i średniorocznego zbioru ziół leczniczych.** Les. Choz. 1980 nr 5 s. 15—17, 2 tab. bibliogr. 10 poz. — Przy badaniu zasobów roślinnych obwodu kałużskiego w latach 1973—1976 przeprowadzono uzasadnienie ekonomiczne rentowności wykorzystania wysokourodzajnych pododdziałów leśnych — stałych obszarów pozyskania ziół leczniczych. Dla porównania ustalono wartość średniorocznego przyro-

stu. Ustalono, że we wszystkich typach lasu, z wyjątkiem brzezin z domieszką leszczyny i lipy, wartość średnioroczna zbioru ziół leczniczych jest kilkakrotnie większa niż wartość średniorocznego przyrostu drzewostanu, zaś w niektórych typach lasu (w sośninach z mchem torfowym w runie oraz olszynach z paprotnikiem w runie) — nawet dziesięciokrotnie. Przytoczono tablicę porównawczą, charakteryzującą wartość pozyskanego drewna z 1 ha w poszczególnych typach lasu oraz wartość średnioroczną ziół leczniczych, zebranych z 1 ha. (R. M.)

110

N 652.3

IBL

Jackson D. H., McQuillan A. G.: A technique for estimating timber value based on tree size, management variables and market conditions. **Metoda szacowania wartości drewna uwzględniająca wymiary drzew, sposoby gospodarowania i warunki rynkowe.** For. Sc. 1979 Vol. 25 nr 4 s. 620—626, 1 wyk. bibliogr. 7 poz. — Opracowano empiryczną metodę oceny wartości drzew na pniu. Uzyskane równania ma-

tematyczne wyrażają zależność pomiędzy wartością handlową drewna a średnicą drzewa, intensywnością cięć, systemem pozyskania i odnowienia oraz uwarunkowaniami rynkowymi. Zwiększenie koncentracji cięć z jednoczesnym podniesieniem jakości surowca wpływa korzystnie na efekty ekonomiczne. Podano szereg praktycznych zastosowań modelu. (M. Cz.)

111

N 663 — — 307

IBL

Szeless S.: Was kostet Mechanisierung der Forstbetriebe? **Ile kosztuje mechanizacja przedsiębiorstw leśnych?** Allg. Forstztg 1979 Jg 90 F. 8 s. 216—217,

3 tab. — Opracowanie zawiera analizę kosztów poniesionych na zakup maszyn w gospodarstwach leśnych o powierzchni powyżej 2000 ha. Podano

ogólną powierzchnię gospodarstw, powierzchnię zagospodarowaną oraz wielkość rocznego pozyskania drewna w m³. W kosztach uwzględniono piły motorowe, różne typy ciągników, urządzenia do zrywki (kolejki), samochody ciężarowe do wywozu drewna, żurawie do załadunku, maszyny szkółkarskie i do

pielęgnacji upraw oraz specjalne maszyny do pozyskania i korowania drewna. Koszty maszyn w 1978 r. przypadające na 1 ha lasu gospodarstw wysoko zmechanizowanych wynosiły — 2170 szylingów austriackich, co stanowi 570 szylingów na 1 m³ pozyskiwanego drewna. (L. J.)

112

N 685.2

IBL

Döhner K.: Erfahrungen mit dem Not- und Betriebsfunk im Forstbetrieb. **Doświadczenia z łącznością radiową przy realizacji zadań i w przypadkach awarii w gospodarstwie leśnym.** Allg. Forstz. 1980 Jg. 35 Nr 14 s. 371. — W nadl. Diemelstadt (RFN), w celu poprawy organizacji pracy dużych maszyn zastosowano krótkofalówki pracujące na długości fali 2 i 4 m. Koncepcję tę oceniono pozytywnie, gdyż umożliwia ona sprawne kierowanie pracami za-

pewniając bezpośredni kontakt centrali z robotnikami w terenie. Wadą jej są natomiast częste zakłócenia utrudniające słyszalność i awarie, pociągające za sobą koszty napraw. Ten system porozumiewania się zalecono w gospodarstwach o wysokim stopniu mechanizacji, bardzo intensywnym pozyskaniu itp. Przepisy bhp wymagają wyposażania ciągników zrywkowych w krótkofalówki w przypadku, gdy kierowca pracuje samotnie. (W. B.)

113

N 69

IBL

Reicht die Bio- Masse als alternativer Energieträger aus? **Czy wystarczy biomasy jako alternatywnego nośnika (źródła) energii?** Allg. Forstz. 1980 Jg 35 Nr 12 s. 319. — Panuje ogólne przekonanie, że biomasa nie jest w stanie zastąpić energii jądrowej jako ekwiwalentu ropy naftowej. Innego zdania jest prof. O. Lindström ze Szwecji, który uważa, że 20% obecnej światowej produkcji biomasy wystarczy do zaspokojenia potrzeb energetycznych 8 mld ludzi. Obecnie w Szwecji realizowany jest program użytkowania biomasy i jej

przerobu w paliwa ciekłe i gazowe. Niezależnie od uprawy gatunków szybko rosnących (topole i wierzby) duże nadzieje pokładane są w torfie, który wraz z odpadami leśnymi stanowić ma nowe źródło energii lat osiemdziesiątych. W latach dziewięćdziesiątych wprowadzane będą biopaliwa. Około roku 2000 zastąpią one połowę importu ropy. Po następnych 20 latach ropa naftowa zostanie całkowicie wyparta. Wskazano na pokaźne rezerwy tkwiące w odpowiednim wykorzystaniu odpadów. (W. B.)

8 PRODUKTY LEŚNE I ICH UŻYTKOWANIE

114

N 892.61

IBL

Elam W. W., Hodges J. D., Koelling H. A.: Field measurement of conifer oleoresin viscosity and density. **Pomiar gęstości i lepkości żywicy drzew iglastych**

w terenie. For. Sc. 1979 Vol. 25 nr 4 s. 543—546, 1 wyk. bibliogr. 4 poz. — Opisano prostą i ekonomiczną terenową metodę określania lepkości i gęsto-

ści żywicy eliminującą niekorzystny dla pomiaru krótki czas krzepnięcia. Polega ona na porównaniu czasu swobodnego opadania kalibrowanej kulki stalowej (ϕ 1,008 mm) lub aluminiowej (ϕ 1,5875 mm) zanurzonej w żywicy

z czasem opadania w środowisku standardowym. Omówiono technikę przeprowadzenia pomiaru i jej modyfikacje w zależności od gęstości badanej żywicy oraz odpowiednie metody obliczeń. (M. Cz.)

9 LASY I LEŚNICTWO W GOSPODARCE NARODOWEJ

115

N 903

IBL

Muth R. M., Hendee J. C.: Technology transfer and human behavior. **Transfer technologii a typy ludzkiej psychiki.** J. For. 1980 Vol. 78 nr 3 s. 141—144, 5 rys. 1 wykr. bibliogr. 7 poz. — USA ma wydział wdrożeń. Jest to dla niej nowość organizacyjna, ale sam proces transferu technologii ma poza sobą już ponad 50 lat badań nauk społecznych i tysiące opracowań, które doprowadziły do ustalenia 4 głównych typów postaw ludzi wobec innowacji, opisanych w znanym modelu „rozpowszechnianie—

przyjęcie” (diffusion—adoption). Szybkość przyjmowania innowacji zależy od ich cech, z których 5 wymienia się jako najważniejsze, opłacalność, zgodność z cechami użytkowników, prostota, łatwość wprowadzania i dostrzegalność efektów. Dwie drogi propagowania innowacji uznano za najlepsze: środki masowego przekazu oraz osobiste kontakty ze środowiskami opiniotwórczymi, które jednak powinny być zachęcane do sprawdzania wdrożeń innowacyjnych. (G. M.)

116

N 906/907

IBL

Scheiring H.: Forstwirtschaft zwischen Ökonomie und Ökologie. **Leśnictwo między ekonomią i ekologią.** Allg. Forstztg 1979 Jg 90 F. 9 s. 250—254, 4 fot. — Omówiono problematykę związaną z funkcjami lasu (ochroną, społeczną i produkcyjną). Lasy w Austrii obok spełniania funkcji społecznych stanowią poważne źródło dochodu narodowego oraz zapewniają zatrudnienie dla 250 000 osób. Według danych FAO zapotrzebowanie na drewno w Europie (bez ZSRR) wzrosło z 435 mln m³ w 1970 r. do 780 mln m³ w 2000 r. Zapotrzebowanie to będzie pokryte w 35% przez zwiększone pozyskanie, na-

tomiast pozostałą część uzupełni import 115 mln m³ drewna oraz odzysk z surowców wtórnych (makulatura, odpady drewna) 195 mln m³. Omówiono problemy związane z użytkowaniem, uprawą plantacyjną, stosowaniem herbicydów, insektycydów, gospodarką pastwiskową i łowiecką. Obecnie w gospodarce leśnej granica pomiędzy wymaganiami ekonomii i ekologii jest wyznaczana pod presją interesów społeczeństwa oraz właścicieli lasu. Ekonomia ekologiczna, uwzględniając perspektywiczne potrzeby społeczne, wskazuje na konieczność zwiększania nakładów na leśnictwo. (L. J.)

117

906/907

IBL

Cutler M. R.: Wilderness decisions: values and challenges to science. **Wszechstronna ocena znaczenia lasów — zadaniem nauki.** J. For. 1980 Vol. 78 nr 2

s. 74—76. — Stany Zjednoczone mają znaczne osiągnięcia w dziedzinie ochrony przyrody i dalszy postęp w tym zakresie będzie zgodny z zapotrzebowa-

niem społecznym. Kadry opiekujące się zasobami odnawialnymi zaangażowane są obecnie w opracowanie racjonalnych zasad zagospodarowania terenów nie-skażonej przyrody. Nauka przyczynia się do zmniejszenia eksploatacji zasobów na wymienionych terenach, a tym

samym do zachowania ich wszechstronnej wartości dla społeczeństwa. W artykule opisano działalność ochroniarską na obszarach mało zmienionych przez człowieka, podkreślono ich naukowe wartości i sprecyzowano kierunki przyszłych prac badawczych. (G. M.)

Kastner F.: Die Rolle des Waldes in der Ordnung des ländlichen Raumes. **Rola lasu w kształtowaniu obszarów rolniczych.** Allg. Forstztg 1979 Jg 90 F. 9 s. 246—250, 3 fot. bibliogr. 8 poz. — Prawie połowa austriackiej ludności zamieszkuje tereny wiejskie (rolne i leśne). Terenom tym zagrażają takie katastrofy, jak: powódzie, lawiny, erozja gleb, rumowiska i urwiska górskie oraz lotne piaski. Tym niebezpieczeństwom skutecznie zapobiega biologiczna (leśna) zabudowa potoków i zboczy górskich.

Ustawa z 1975 r. określa ściśle tereny leśne, mające znaczenie ochronne. Powierzchnia lasów ochronnych wynosi w Austrii 20%, w tym w Tyrolu i terenie alpejskim 54%. Podkreślono funkcje społeczne lasu mające znaczenie także dla miast (m. in. funkcje wypoczynkowe i klimatyczne). Zwrócono uwagę na zmniejszanie się powierzchni leśnej na skutek przeznaczania jej pod zabudowę osiedli, przemysłu, dróg, sportu i energetyki (podano tendencje wzrostowe lub malejące). (L. J.)

Autorzy analiz:

(W. B.) — mgr inż. Wiktor Brodzikowski

(M. Cz.) — mgr inż. Michał Czereyski

(L. J.) — doc. dr hab. Lucjan Janson

(S. Ł.) — doc. dr hab. Stefan Łukomski

(R. M.) — mgr Rafał Malec

(G. M.) — dr inż. Gustaw Matuszewski

Przegląd Dokumentacyjny Leśnictwa zawiera jedynie niewielką część analiz dokumentacyjnych z zakresu leśnictwa. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych. Centrum Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej (w skrócie CİNTE, Warszawa, Al. Niepodległości 186) przyjmuje zgłoszenia na prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną jak i oddzielne jej działy lub zagadnienia i tematy.

Zakład Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej Leśnictwa Instytutu Badawczego Leśnictwa — branżowy ośrodek informacji leśnictwa — wykonuje za zwrotem kosztów kserokopie i mikrofilmy publikacji, objętych zarówno przeglądem dokumentacyjnym jak kartami dokumentacyjnymi.

Z LITERATURY

Książki Państwowego Wydawnictwa Rolniczego i Leśnego można kupić w księgarniach miejskich i Wojewódzkich Księgarniach Rolniczych „Domu Książki”, w zorganizowanych przez nie punktach sprzedaży u kolporterów, w kioskach i klubach „Ruch”, w Klubach Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” oraz w Centralnej Księgarni Rolniczej w Warszawie, Pl. Dąbrowskiego 8.

Adresy Wojewódzkich Księgarni Rolniczych:

- 15-420 Białystok, ul. Edwarda Próchniaka 5,
- 85-009 Bydgoszcz, ul. Dworcowa 73,
- 40-012 Katowice, ul. 15 Grudnia 16,
- 80-835 Gdańsk, ul. II Grobla 12/14.
- 25-367 Kielce, ul. Obrońców Stalingradu 11,
- 75-035 Koszalin, ul. Zwycięstwa 20,
- 31-013 Kraków, Rynek Główny 36,
- 20-115 Lublin, ul. Kowalska 11,
- 90-440 Łódź, ul. Piotrkowska 147,
- 10-538 Olsztyn, ul. Dąbrowszczaków 7,
- 45-706 Opole, ul. Hanki Sawickiej 15/17,
- 61-808 Poznań, ul. Armii Czerwonej 77,
- 35-074 Rzeszów, ul. Gałęzowskiego 6,
- 70-427 Szczecin, Pl. Grunwaldzki 1,
- 50-147 Wrocław, ul. Wita Stwosza 44,
- 65-068 Zielona Góra, ul. Karola Marksa 4.

W przypadku, gdy nakład jakiejś książki jest kompletnie wyczerpany — niestety pozostaje tylko możliwość skorzystania z niej w bibliotece.